

בס"ד, עלון מספר 31 < ענייני שמחה של מצוה > אדר א' תשפ"ד

פנינים וניצוצי אור המתחדשים ובאים מפיו ומשולחנו של רשכבה"ג מרן שר התורה רבינו חיים קניבסקי זצוק"ל

בפצותי שיח

דבר המערכת

'משנכנס אדר א' מרבים בשמחה', כתב הרב זצ"ל וכפי שהבאנו בעבר בגליונו (אדר א' תשפ"ב). והנה בענייני 'שנה מעוברת' ו'פורים קטן' עסקנו כבר במשנתו של הרב בגליון אדר א' בשנת תשפ"ב, ומשכך בחרנו בגליון זה, להתמקד בנושא 'שמחה של מצוה'.

ידוע מה שכתה בעל ה'חרדים' (והובא במשנ"ב סי' תרס"ט ס"ק י"א), ז"ל: גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוה"ק בשכר שהי' שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית ואמר דהיינו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי' מרוב כל מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות, עכ"ל.

והנה אצל הרב זצ"ל השמחה בקיום המצוות, היתה שמחה תמידית, כל מצוה קטנה כגדולה, קלה כחמורה, כולם היו שוים בעיניו. זכה הרב ונתקיימו בו דברי המשנה (אבות ד', ב') 'מצוה גוררת מצוה', שלא השאיר מצוה אחת בזמן הזה, שלא קיים אותה, וגם במצוות שלא נוהגים בזמן הזה, השתדל לעסוק הרבה בהלכות הקשורות אליה, ובכך להיחשב כמי שקיים אותה, כפי שהיה מרבה לצטט מדברי חז"ל (מנחות ק"א א') 'כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם'.

מלבד ההרחבה והעיון במצוות הבאות מזמן לזמן, במועדים וזמנים, עליהם הרחבנו כל מועד במקומו, בגליון זה בחרנו להתמקד במצוות הנדירות והבלתי תמידיות, אשר גם אותם הרב השתדל בכל כוחו לקיימן, בצעירותו, ואף בשנותיו האחרונות ממש. בכל מצוה השתדלנו להביא את השתלשלות הענין ודקדוק ההלכה שהיה כרוך בה, כמו כן הבאנו גם ברכות נדירות אותם זכה הרב לברך, ואמר הוראות הלכתיות בעניינם.

יהי רצון ונזכה לקיים כל מצוות התורה, בהידור ובשמחה תמידים, 'עבדו את ה' בשמחה', אכ"ר.

המערכת

מדוע זרע הרב זצ"ל ירקות בחצר ביתו? | ושמחתם לפני ה' | עמוד 7

שכר המצווה עולה כפי שמחת המצווה | תורת שיח | עמוד 5

אם מותר להעמיד פטר חמור על הבימה | שיח יצחק | עמוד 5

רשימת הברכות שכתב הרב זצ"ל שנברך בביאת משיח צדקנו בקרוב | עמוד 8

תורת שיח

ליקוטים מתורת הרב זצוק"ל בענייני שמחה של מצווה

הרב זצ"ל בקיום מצוות פדיון פטר חמור

המשך בעמוד 8

מעלת עשיית מצוות בשמחה

הנה מצינו בחז"ל בכמה מקומות שהזהירו לעשות המצוות בשמחה, ואמרו (בתדא"ר פכ"ט) לעולם יעשה אדם מצותיה של תורה בשמחה ותחשב לו כמו צדקה, ואמרו (ויק"ר פל"ד ס"ח) למדתך תורה ד"א שכשיהא אדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמת, ואמרו (תנחומא תזריע ס"ה) אמר הקב"ה אם אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהן אני מוסיף לכם שמחה, ואמרו (ש"יט פק"ב) במצותיו חפץ מאד שלא עשה המצוה באנגריא (כמו עול) אלא בשמחה, ובכלה רבתי (פ"ד) יהא לבך שמח להדר המצוה, ושבחו חז"ל למי שמקיים המצוות בשמחה כמ"ש (ברכות

שיחת התלמידים

עדויות מהקודש פנימה, מבאי ביתו ותלמידיו של הרב זצוק"ל

מעשי רב, שביבים, פנינים ועובדות, שנמסרו לעלון 'שיח אמונה' על ידי תלמידו של הרב זצוק"ל,

הגאון הגדול רבי יהודה אריה דינר שליט"א, רב בית המדרש 'דברי שיר'

באכילת המן, ובענין מזיק ע"י סגולה, ומתייחס גם לענין אליהו הנביא ואיסור תחומין בשבת, בידיעה מופלגת ביותר, והנה כל הנ"ל כתב הרב באותיות הקטנות של הביאור ההלכה בתוך הלכות שביעית, והרי זה נורא למתבונן, שהרב ששקוע כל כולו באמצע הלכות שביעית, בסוגיות הירושלמי המורכבות, אך יחד עם זאת מונח לפניו כל התורה כולה ואפילו הסוגיות בעירובין והלכות שבת, כל הלכה וכל פרט בהיקף של כל התורה כולה.

אבות דרבי נתן, באמצע הל' מעשר שני...

דוגמא נוספת מדברי הרב, שרואים עד כמה כל הלכה שהרב עסק בה, זה היה בהיקף של כל התורה כולה,

המשך בעמוד 2

קודם שמתחילים לדבר על הרב זצוק"ל, יש להקדים מה שאמר פעם מרן רה"י הגר"ד פוברסקי זצוק"ל, שכאשר מדברים על נפטר יש שני חלקים, יש את החלק הראשון שזה מה שאנחנו ראינו לפנינו, דהיינו את מה שאנחנו הכרנו, אבל יש את החלק השני שהוא יותר עיקרי, שזה לדעת מה היה היסודות והשורשים לגדלות שהכרנו ואיך זה התחיל.

ידיעת התורה באופן מופלא ביותר

אצל הרב זצוק"ל הרי את מה שאנחנו ראינו זהו דרגות שאין לנו שייכות לזה, כל הגדלות בתורה, בעמקות ובידיעת התורה, הרי זה בכלל לא במושגים שלנו, אצל הרב כל נושא שהוא למד וכל הלכה שכתב הכל היה בהיקף של כל התורה כולה, בשונה משאר בני אדם שלומדים כפי מה שהם יודעים ועפ"י"ז הם מבינים, אצל הרב שידע את כל התורה כולה כל הזמן, כל מה שהוא למד היה על פי ידיעת כל התורה כולה.

נזיקין, תחומין, פרשת המן, ושביעית, בביאור ההלכה אחד...

ונביא דוגמא לזה, שהרב בדרך אמונה בהלכות שמיטה ויובל (פ"א ה"ז ד"ה סוקרין) מביא מהירושלמי שיש איסור לעשות סגולה לאילן שיגדל פירות בשביעית יעו"י"ש, והרב שם מאריך לבאר הדבר, ונוגע גם בענין מחשבה

שיחת התלמידים

בחורים צעירים ששלחו שאלות, והרב היה עונה להם מרוב הענווה שלו, ויותר מזה, שבעבר מידי שנה מעוברת הרב היה מוציא ספר נוסף, אבל בשנים האחרונות הרב הפסיק מכיון שהזמן של כתיבת התשובות לקחו לו זמן רב, ושמעתי מנכדו שהרב אמר שכיון שעל ידי שעונה תשובות לשואלים נהיה להם חיוק מזה, אם כן זה עדיף על הוצאת ספר חדש [כמובן שלבסוף, נשכר הרב, בכך שיצאו ספרים מכל התשובות הללו והם מתפרסמים לכולם כמו ספר שלו עצמו...]. ובעבר, מידי שנה מעוברת הרב היה מוציא ספר נוסף, משום החודש שנשאר פנוי מה'חובות',

המעטפה והדף הריק חזרו אל השולח

יש יהודי בגייטסהד שסיפר לי, שהוא שלח לפני למעלה מארבעים שנה שאלה להרב, ובתוך המעטפה הוא הניח מעטפה נוספת ודף ריק כדי להחזיר בזה את התשובה והניח שם גם דולר לשלם על הבול, ולאחר כחודש הוא קיבל את התשובה בדואר אוויר שזה דף בודד ללא מעטפה, המעטפה נשארה אצל הרב, והנה לאחר זמן, הגיע אליו שליח מהארץ שהרב מחזיר לו את המעטפה והדף הריק שהוא שלח אליו, וזה מבחיל שהרי כל מה שהרב היה עונה תשובות לאנשים זה כדי לחזק אותם ולשמח אותם, ועדיין הוא שם לב שלא ישאר אצלו ח"ו דבר שלא שייך לו, מפאת חשש גזל.

הגרי"א דינר שליט"א נושא דברים במעמד פידיון פטר חמור במחיצת רבינו זיע"א

'אדרבה, סיפרתי לה כדי שתוכל להירדם...'

מעשה נוסף המעיד על הדאגה של הרב והרבנית למען הזולת, לפני יותר מעשרים שנה, הגיע יהודי לרבנית ע"ה, וביקש ממנה עזרה מאחר שבנו לא התקבל לתלמוד תורה, לאחר כמה ימים הגיע שוב בשעה מאוחרת בלילה לומר להרב שבנו ברוך ה' התקבל לתלמוד תורה, הרב נכנס לחדר השינה, וסיפר לה שאותו ילד התקבל, אחד מהבני הבית שאל את הרב, הרי כבר לפני כמה שעות הרבנית הלכה לישון, ולמה זה כל כך חשוב להעיר אותה בשביל זה, ענה לו הרב 'כבר כמה לילות שהרבנית לא נרדמת, בגלל שאותו ילד לא התקבל לתלמוד תורה', ואדרבה נכנסתי לבשר לה כדי שתוכל להירדם, כך היתה הדאגה בבית הגדול הזה - שהיה תל תלפיות - לכל יהודי ויהודי...

לא להדר על חשבון השני

היה פעם שהגיעו לשאול אותו על שוחט מסויים שרצו להעביר אותו מתפקידו מפאת גילו, והרב שאל האם ההלכה מחייבת את זה שהוא עלול ח"ו להכשל בדברים שהם מעיקר ההלכה, או שזה רק להידור מסויים, ואמרו לו שאין חשש הלכתי אלא שרוצים להדר יותר, אמר הרב שאם כך אין להעבירו משום שאין להדר על חשבון השני.

'אני לא יודע באיזה מספר אני גר...'

אצל הרב הדרך שהוא הגיע לידיעת התורה המופלגת שלו, משום שהוא נזהר מאוד שלא יהיה בראשו שום פרט וענין שלא קשור לתורה, והרבנית סיפרה שהוא הרבה להתפלל שהוא ישכח את כל מה שלא נוגע לתורה, ובדידי הוה עובדא, שפעם שאלתי אותו מה הדין בספירת העומר באחד שיאמר ביום כ"ג בעומר ש'היום המספר כמו הבית של הרב ברחוב רשב"ם, האם יותר לא יוכל לספור בברכה... והרב אמר לי "מי יודע איפה אני גר?!", אז אמרתי לו שהרי כולם יודעים איפה הרב גר, והרב אמר לי 'אני לא יודע באיזה מספר אני גר...', והסיבה שהוא לא ידע, כיון שזה לא היה דבר שחשוב לו לתורה הוא לא זכר את זה.

ישנה מחלוקת בענין וידוי מעשרות, שלשיטת הרמב"ם לכתחילה צריך להתוודות בבית המקדש אבל אם בדיעבד התודה בכל מקום יצא, ושיטת הרמב"ד שגם בדיעבד אינו יוצא יד"ח אם זה לא היה בבית המקדש, והרב בספרו דרך אמונה (הלכות מע"ש פרק י"א ה"ו בביאור ההלכה) מק' לשי' הרמב"ד שהרי במשנה (מע"ש פ"ה מ"ד) כתוב שגם ממזרים מתודים, ובאבות דרבי נתן איתא דאין ממזר נכנס לירושלים, ולשי' הרמב"ד שוידוי במקום המקדש הוא לעיכובא איך ממזר מתודה.

והרב כותב ומוכיח שם שעל כרחק כל האיסור שאין ממזר נכנס לירושלים היינו לגור שם בקביעות או לבוא ללמוד שם בשיבה, אך אם נכנס באקראי בעלמא אין איסור, ע"ש, ועכ"פ גם משנה באבות דר"נ היתה מונחת לפניו, כאשר עסק בהלכות מעשר שני, וזה דבר נורא למתבונן, ידיעת התורה שאין לה גבול.

המחשב והרב...

וכמו כן היה כששאלו אותו כמה פעמים משה הרב כתוב בתורה, והרב ענה מספר מסויים, ואחד הלך לבדוק זאת באיזה תוכנה במחשב וזה כתב לו שיש עוד שני מקומות יותר מהמספר שהרב אמר, והוא בא להרב לשאול אותו על זה, הרב ענה לו שאכן יש עוד שני מקומות שכתוב את האותיות 'משה' אבל אין הכוונה למשה הרב אלא כוונה אחרת, א. 'ואם ימעט הבית מהיות משה' (שמות יב ד), ב. 'כל בעל משה ידו' (דברים טו ב), שבשני המקומות האלו נמצא האותיות 'משה' אבל הכוונה הרי אחרת...

ופעם אחת, בברית לאחד מצאצאיו שנקרא 'הונתן', היה שם גם מרן רה"י הגרא"ל שטינמן זצוק"ל, והם ישבו יחד ובדקו בעל פה מתחילת הש"ס היכן כתוב 'הונתן' עם ה' והיכן כתוב 'ונתן' בלי ה'.

דגים שבים צמאים יותר, כי יש להם מושגים יותר...

פעם שאל פלוני את הרב, שבחז"ל כתוב שתלמידי חכמים נמשלו לדגים שבים, 'מה דגים שבים פותחים את פיהם לקבל טיפת המטר שיורדת מן השמים, כך דברי תורה תלמיד חכם שומע מדרש או הגדה מצית אזנו לשמוע' (פסיקתא זוטרותא פרשת האזינו), ושאל אותו יהודי, שיש לו בביתו אקווריום של דגים, וכשהוא מוסיף לתוכו מים, הדגים לא מתקרבים לקבל את אותם טיפות שהוא מוסיף, וזה לכאורה לא כמו שכתוב בחז"ל.

הרב השיב לאותו שואל, שבחז"ל כתוב דגים 'שבים', וזה דוקא דגים שנמצאים בים, אבל דגים שנמצאים בתוך האקווריום בבית זה שונה, וביאר זאת כך, דגים שבים יש להם מושגים בכמויות של מים, שהרי הם נמצאים בתוך הים, ודוקא בגלל זה הם צמאים לכל טיפה וטיפה, משא"כ דגים שנמצאים בתוך האקווריום אין להם מושגים בכמויות של מים

והם לא מתקרבים לפתוח פיהם לכל טיפה וטיפה, ודברים אלו נאים למי שאמרם, שהרי להרב היה לו מושגים אמיתיים בתורה, בידיעת התורה ובעמל התורה, ולכן היה לו צמאון אדיר לכל מילה ותג שבתורה.

תורת חסד

והנה התורה של הרב היה תורת חסד, וכידוע היה משיב למאות אנשים מידי יום והרב כתב בחייו **למעלה ממאה אלף תשובות!!**, והיה אצלו קופסה מיוחדת לכל המכתבים שהגיעו אליו, ומידי לילה היה מסדר לפי כהן לוי וישראל, ובין השואלים היו לפעמים

סיפר לי אחד, שהוא היה אצל הרב עם דף של שמות לברכה, והרב בירך שם אחר שם בברכת ברכה והצלחה, אך כשאמר להרב את אחד השמות הכתובים בדף, אמר לו הרב 'הוא ממזר', ואותו אחד אמר להרב שאכן בתוך משפחתם זה ידוע שאותו אחד הוא ממזר רח"ל.

ופעם שלח פלוני להרב שאלה, מה המקור לכך שאלהיו הנביא מגיע לביל הסדר באמירת שפוך חמתך, והרב ענה לו בפשטות - 'רואים אותו'...

הרב אפילו לא הביט אל עבר האולם

זכורני כשהייתי בחור, האולם שמחות שהיה בבני ברק היה 'אולם קרויזר', וזה נמצא ברחוב סעדיה גאון, הרב היה הולך לכולל חזו"א דרך הרחוב הזה כל יום, ובאותו יום שהרב חיתן את אחד מילדיו שם, חשבתו שבאותו יום בחזור מהכולל הרב יכנס לבדוק מה קורה בפנים או לכה"פ יביט מבחוץ על האולם, אבל הרב עבר ברחוב ואפילו לא הביט לעבר האולם, מפני שכל מה שלא קשור לתורה זה לא ענין אותו והוא לא זכר את זה.

הרב כלל לא ביטל תורה באותו זמן...

פעם הרב הגיע לברית בנתניה, ואחר כך היה שם עיכוב שהרב התעכב עוד כחצי שעה, ואחר שבועיים התינוק לא הרגיש טוב, והאב חשב שזה בגלל שהוא גרם עיכוב להרב, אז הוא נכנס להרב וביקש מחילה על הביטול תורה שנגרם להרב, אז אמר לו הרב שכלל לא היה ביטול תורה משום שהוא הספיק אז עוד כמה דפים.

לקבל כל אדם בסבר פנים יפות

הנה ידוע שלהרב היה סדרים של לימוד, והוא היה קורא לזה 'חובות', שהחובות של הרב היו הסדרים וההספקים שהוא היה צריך ללמוד, אמנם עם כל זה הרב תמיד היה ברוגע ובשלוח, וכל מי שהיה נכנס אליו היה מרגיש כאילו שיש להרב את כל הזמן שבעולם, וזה לימוד גדול ללמוד מזה איך צריך להתייחס לזולת, ואיך לקבל את השני בסבר פנים יפות תמיד.

מן השמים גילו להרב מה לענות לכל אם במדוייק

זכינו שבזכות שהרב היה כל כולו תורה ומחובר לתורה, היו מגלים להרב מהשמים מה לענות לאנשים שהגיעו אליו, וכידוע שהרב היה יכול לענות לשני אנשים לכל אחד באופן אחר, ופעם שאלו אותו למה לאחד הוא עונה כל ושני כך, והרב אמר שכל פעם הוא עונה איך שאומרים לו לענות.

דוגמא לכך, זכורני שהיה פעם שאחד הגיע להרב ובכה שהוא לא מצליח להבין כלום בתורה, והוא מנסה ללמוד והראש שלא לא

קולט, והרב אמר לו להתחזק בתפילה בציבור, ובאמת היה לאותו אחד חולשה בזה, והוא התחיל להקפיד, וכעבוד חודשיים הוא הגיע שוב אומר להרב שאפילו הוא לא הפסיד אפילו פעם אחד במשך החודשיים תפילה בציבור עדיין הוא לא מצליח ללמוד ולהבין, אבל הרב אמר לו שוב להתחזק בתפילה בציבור, ואותו אחד היה גר בירושלים ולאחר כחודש הוא נרדם בתחילת הלילה וקם בשעה מאוחרת והוא נזכר שהוא עוד לפני תפילת מעריב, ובשכונה שלו כבר לא היו מנינים בשעה כזאת, אז הוא יצא לכביש והגיע לזכרון משה בשעה שתיים בלילה, ובדיוק אז הסתיים המנין הקודם, אבל אותו אחד קיים את מה שהרב אמר לו והוא נשאר עד שהתאספו עשרה למנין וזה כבר היה קרוב לשלוש בלילה, ואח"כ היה לו סיפור שלם איך שהוא הגיע לביתו, אבל לאחר שבוע פתאום נפתחו לו מעיינות החכמה,

המשך בעמוד הבא

ובאמת, שמובא במדרש (ילקוט שמעוני, שיר השירים, א', ג', רמז תתקפ"א) שהראש של האדם נמשל לכוס מלא בשמן, שאם מכניסים משהו מיד השמן נוטף לבחוק, וכך בראש של הבן אדם שכל ידיעה מיותרת שהוא מכניס, על ידי זה יש חלילה פחות מקום לתורה, ואם היה בראש רק תורה ממילא היינו שקועים כל הזמן רק בתורה ולא בשום דבר אחר, ואצל הרב הדבר היחיד שענין אותו והיה חשוב לו זה התורה, ולכן ממילא הוא כל הזמן היה שקוע רק בזה.

ולכן כל מה שהיה להרב זה רק התורה, וידוע שמרן הסטייפלר אמר לבנו של הרב, הגרא"ש שליט"א, שכל ספק שיש לו שישאל את אביו כיון שכל מה שהוא אומר מגיע מהתורה, שאין אצלו שום דבר אחר חוץ מתורה.

רבינו זיע"א בניחום אבלים אצל 'ידלטי'א הגר"א דינר שליט"א

'כמה חבל שאני לא זוכר את השאלות שהיו שם...'

והרב שכל מה שידע זה היה רק תורה, גם בשינה הוא היה חולם על דברי תורה, והרבנית סיפרה שתוך כדי השינה הוא היה מדבר בדברי תורה, וסיפר לי נכדו הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א, שלפני ארבע שנים בשב"ק פרשת שמייני, הרב סיפר לו שהוא חלם תוך כדי השינה שאחד מהנכדים שלח לו מכתב עם מאה שאלות על הלכות מלך, והוא ענה שם על כל השאלות, והרב פגש במנחה את אותו נכד, ושאל אותו אם אכן הוא הכין לו מכתב של שאלות בענין מלך, והנכד אמר שלא, והרב אמר לו 'גדליה 'כמה חבל שאני לא זוכר את השאלות שהיו שם...'

מיד כשנודע שהכובע חדש, עלו במוחו של הרב, שני ספיקות

סיפר לי מישהו, שלפני כעשרים שנה, בשבת שלפני חג השבועות, קודם ברכת המזון הוא לקח את הכובע ושאל אם זה הכובע שלו, והרבנית אמרה לו שהיא כבר סיפרה לו שהיא קנתה כובע חדש לפסה, והרב לא זכר מזה בכלל ולא שם לב לזה במשך כבר כמעט חודשיים, ומיד היו לו שתי שאלות, א. מה עם ברכת שהחיינו, והיה לו ספק בזה כיון שכבר עבר זמן מאז שהוא התחיל ללבוש את זה, והביאו לו פרי חדש כדי שיברך עליו ברכת שהחיינו ויפטור את הכובע בזה, ב. ושאלה נוספת שהיתה להרב, האם אין חשש של אוהל בשבת בשוליים של הכובע, והנכד אמר שבדקו בחנות שאין בשוליים רוחב טפח, והרב בירר באיזה חנות זה היה, ורק כשהתברר לו שזה היה בחנות שאפשר לסמוך עליה נחה דעתו.

'האם אתה סובר כדעת בית שמאי...'

כאשר היה מוזכר שם משפחתי - 'דינר' - יש אנשים שלהם זה מזכיר מעמד התרמה וכד', אך הרב כשהיה שומע את שם המשפחה, הי שואל אותי, האם אני סבור כדעת בית שמאי, כשכונתו למשנה בקידושין (ב' א') שלבית שמאי אשה מתקדשת ב'דינר'...

דבר ה' בפיו

ידוע שאצל הרב ראו בחוש - דבר ה' בפיו - פעם היה גביר שהיה תורם סכומים עצומים לצדקה, שנה אחת לביל פורים הוא תרם ארבע מליון דולר לצדקה, ויומים לאחר מכן הוא נהרג בתאונת דרכים, ובאו לפני הרב לשאול אותו איך אפשר לנחם את האלמנה, והרי גם כתוב 'צדקה תציל ממוות', והרב ענה שאותו גביר היה צריך ללכת מהעולם לפני עשרים שנה, ורק בזכות מצות הצדקה הוא נשאר בחיים, וכשסיפרו את זה לאלמנה היא אמרה, שעכשיו היא נזכרת שלפני עשרים שנה בעלה עבר תאונה גדולה והוא יצא ממנה בניסי ניסים, ונמצאו דברי הרב מדוייקים ביותר.

במעמד התלחת לימוד הלכות שביעית לאלפי ילדי הקיבוץ

מתורת מרן החזון איש זללה"ה בעניני קיום מצוות נדירות

לאו למימרא דכי יקרא חייב, אלא אי הוי אמרינן יחזור בהרים היה כל אדם חייב פעם אחת בחייו לקיים מצוות שילוח, אבל השתא כי יקרא לא קרינן רק אם רוצה ליקח הבנים.

חזו"א, י"ד, סי' קע"ה, ס"ק י"ב

ומכאן למד הרב זיע"א: 'שכל מצוה חייב כל אדם עכ"פ פעם א' בחייו לקיימו (חוץ משילוח הקן שמייעטו קרא ע"ש)', והיינו, דכל מצוה שלא נתמעטה בפירושו, יש ענין לקיימה.

ארחות ישר, הובא לעיל במדור 'תורת שיח'

ומכאן יש להוכיח דאם פגע בקן ואינו רוצה לזכות בבנים, אינו חייב בשילוח שלח, דאל"כ חייב רב יהודה בשילוח גמור ולא שייך למפטרי' מפני ד"ש כיון דחייב מה"ת, והבעלים גופיהו חייבים כשימצאו רובצת, וגם אינו חייב ליקח הבנים כדי שיתחייב דא"כ היה רב יהודה מתחייב ליקח הבנים ע"מ שלא לזכות, [וכעין שכ' תו' ב"מ ק"ב א'] ולשלח ואח"כ יזכה בבנים, וכ"מ פשטא דמלתא דיוני שובך אסורים מפני ד"ש ומניחין רובצין ואינו משלח, וזה דלא כח"י סי' ס"ז, וח"צ סי' פ"ג, והא דאמר לעיל קל"ט ב' יכול יחזור בהרים כו' שם.

תגיד ליעקב

מרן רבנו הקהלות יעקב זללה"ה בעניני שמחה של מצוה

על לא חמס, או שהרנין לב נדכאים כגון שהשיא יתום ויתומה וכי"ב תגדל שמחת נפשו וירגיש נעימות מופלגה, למרות שמעולם לא השתוקק למעשה כזו ואם יאמר האומר שהוא שמח מעצם הפעולה הטובה שנעשית מפני שכך ערב לו, אין זה אמת, שהרי אילו נעשית אותה פעולה עצמה ע"י איש אחר לא הי' הדבר נוגע ללבבו כלל ולא ישמח כלום, וא"כ עיקר שמחתו הוא בזה שהוא זכה במצוה הזאת ותגדל שמחתו אע"פ שמעולם לא השתוקק לזה, והאמת הוא שזהו שמחת הנפש הרוחני המרגשת נועם אור המצוה ואע"פ דאיהו לא חזי מזל' חזי ונפשו מתעלה באותה שעה (ואמנם הרשעים והפוקדים לא יבינו דברינו אלה אבל הישרים בלבותם וכש"כ מי שבא מעשה לידו והרגיש ד"ז יבינו הדברים היטב).

והנה אנו רואים תשוקת האדם להשאיר לעצמו שם ושארית בארץ לאחר שימות, וכ"כ בשמואל ב' י"ח ואבשלום לקח ויצב לו בחייו את מצבת אשר בעמק כי אמר אין לי בן בעבור הזכיר את שמי וכו', ואין תשוקה זו מתאזנת הכבוד כי אין התשוקה שיזכירוהו לשם ולתהלה רק שלא ימחה שמו וזכרו מעל פני האדמה, ומהו סיבת תשוקה מה יתן ומה יוסיף לו זכירת שמו, אות היא על נפשו שבעומק נימי נשמתו תרגיש שאינה בת חילוף ושעדיין תתקיים אחר מות גופה ואינה רוצה להמחות מעולם הלזה שכ"כ נקשרה נפשו בה וכמש"כ בס' נשמת חיים מאמר ג'.

חיי עולם פרק ט'

השמחה שיש לאדם, היא לפי ערך תשוקתו אל הדבר

מציאות נפש רוחני באדם הננו מכירים ורואים משמחה של מצוה כמש"ת בעה"י, ידוע בחוש, כי השמחה באדם הוא לפי ערך רצונו ותשוקתו לאותו דבר, כי לדבר שמשתוקק ומתאוה מאוד, תגדל שמחתו בהשיגו, ולדבר שכמעט לא התאוה אליו ולא שאף לו, לא ישמח בהשגתו. וכן בהצלה מדבר רע, שבהנצלו מדבר שנרעש ונפחד מאוד ככה תגדל שמחתו, וכשינצל מדבר שכמעט ולא הי' איכפת לו, כמו כן כמעט ולא ישמח כלום בהצלתו.

שמחה של מצוה מגיעה אפילו בלא תשוקה לעשייתה

אבל בעשיית הטוב עינינו הרואות שבעשותו מצוה רבה לשם שמים, אע"פ שלא רדף אחרי' ולא השתוקק לה ובאה לו בהזדמנות, תגדל שמחתו ותערב לנפשו מעשה המצוה באופן עצום ורב, וכמו כן בהיותו עומד בנסיון גדול וכבש יצרו תאיר עליו שמחת הנפש וינעם לו הרבה יותר מכפי ערך שפחד מהחטא, ואדרבה כמעט שהי' כפשע בינו ובין החטא.

שמחה של מצוה היא גם במי שלא חונך על ברכי האמונה והתורה

וזה תראה אפי' במי שלא חונך כלל על ברכי האמונה והתורה (אם עכ"פ לא הרשיע להשחית נפשו למאוד ברשעות וטומאה ר"ל) כשיזדמן לו במקרה מעשה הטוב (היינו כשעשה עכ"פ בתורת מעשה טוב ולא בשביל נגיעה עצמית) כגון שהציל לקוחים למות

המשך מעמוד 3

שיחת התלמידים

ביום חמישי, אבל ביום רביעי היה איזה ויכוח קטן בין הרופאים על משהו צדדי ולכך דחו את הניתוח ליום ראשון, וביום חמישי החולה שלח את השם שלו להרב שיתפלל עליו שהניתוח יעבור בשלום, והרב אמר לא להוריד את הרגל, וגם כשאמרו לו שהרופאים אמרו שהוא חייב להוריד את הרגל ואם לא הוא יבוא לכלל סכנה, הרב אמר לא להוריד את הרגל, וכיון שהרב אמר הם שמעו לקולו ולא שמעו למה שהרופאים אמרו להם, ולאחר כמה שבועות הגיע איזה רופא מומחה מאמריקה והביאו לו את התיק הרפואי של אותו יהודי, והוא אמר שאין שום צורך להוריד את הרגל ואם היו מורידים את הרגל אותו יהודי לא היה שורד... והוא עד היום חי וקיים, ובריא בשני רגליו.

והחיזוק בשבילנו הוא, שהרי הרב לא הגיע לדרגות האלו, אך ורק על ידי לימוד התורה עוד ועוד, וכמה שאנחנו נהיה יותר שקועים בלימוד ולא נכניס ידיעות שלא קשורות לתורה, ככה נזכה ללכת בדרכיו, והשם יעזור שכל אחד יתחזק במשהו, כל אחד כפי הדרגה שלו, והרי זה שווה מליונים, כל התקדמות וכל מעשה הכי קטן, והקב"ה יעזור שהוא יהיה מליץ ישר עבורינו, ונזכה שבקרוב הוא יחזור אלינו בתחית המתים, יחד עם משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

והוא הצליח להבין את הלימוד בבהירות, ואמנם זה בזכות שהוא התאמן ועשה מסירות נפש על מה שהרב הורה לו להקפיד כך הוא זכה לזה.

'השאלה באמת היתה, על 'שמואל יצחק' ו'יצחק'

סיפור נוסף היה, שפעם שלחו אחד שישאל את הרב עבור שידוך מסויים שלאבי הכלה קוראים ראובן יוסף ולבחור קוראים יוסף האם זה נחשב כשתי שמות או כשם אחד, והרב ענה ששמואל יצחק ויצחק זה שתי שמות, והוא חזר ושאל שהשמות היו ראובן יוסף ויוסף, והרב בשלו, חזר ואמר שוב ששמואל יצחק ויצחק זה שתי שמות, ואותו אחד חשב שהרב מתכוין כמשל שזה כמו שמואל יצחק ויצחק שזה שתי שמות, וכשהוא התקשר להודיע למי ששלח אותו, הם אמרו לו שבאמת השאלה היתה על שמואל יצחק ויצחק... והביאור בזה, שמי שקוע בתורה ומחובר כל הזמן רק לתורה מהמשימים שמים בפיו את הדברים שצריך לומר.

לא לעשות את הניתוח

סיפר לי יהודי אחד, שחמיו לפני שלוש שנים הרופאים אמרו לו שהוא צריך לעבור ניתוח להורדת הרגל רח"ל, והניתוח היה צריך להיות

תורת שיח

ד"א במתנה, ונטע שם אילן פרי וקיים ג' שנים ערלה, ושנה רביעית נטע רבעי, וקנה שדה חטים והניח פאה בסוף שדהו, ונתן מעשר, וקיים לקט ושכחה ע"ש [ועי' בשטמ"ק ערכין ב' ב' אות ט"ז בשם הרא"ש מיהו צריך להשתדל לקיים כל המצות כו' ע"ש], וכן ראיתי אאמו"ר זללה"ה השתדל לקיים מצות מתנות וראשית הגז ופדיון פט"ח גם השתדל שיהי' לו ס"ת והשי"ת יזכנו לקיים כל המצות בשמחה.

לפי גודל שמחת האדם המצוה, והערך שנותן לה, כך מקבל את שכרו

הנה אנחנו ראינו כמה וכמה מצות שעושים בנ"א ואינם מתקיימים דברי רבותינו ח"ו בענין גודל שכרם אפי' בעוה"ז, אבל השרש שהכל נשען עליו הוא שבעשיית המצוה אל יחשוב שהיא עליו כמשא וממחר להסירם מעליו אבל יחשוב בשכלו כאילו בעשותו אותה המצוה ירויח אלף אלפים דינרי זהב, ויהי' שמח בעשותו אותה המצוה בשמחה שאין לה קץ מלב ונפש ובחשק גדול כאילו ממש בפועל נותנים לו אלף אלפים דינרי זהב אם יעשה אותה מצוה, וזהו סוד הפסוק תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב,

הרב זצ"ל בקריאת ספרי התהילים מתוך קלף

ט"ב א"ל ר' אלעא לעולא כי עיילת להתם שאיל בשלמא דרב ברונא אחי במעמד כל החבורה דאדם גדול הוא ושמח במצות זימנא חדא סמך גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומי' כולי יומא, ובירו' (רפ"ה דסוכה) יונה בן אמתי מעולי רגלים הי' ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח"ק ללמדך שאין השכינה שורה אלא על לב שמח, ובשבת (ל) אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, ושם ושבתני אני את השמחה זו שמחה של מצוה, ואמרו (פס"ר פמ"א) אברהם שמח לעקוד ויצחק שמח ליעקד, ובשבת (ק"ל א) כל מצוה שקבלו עליהם בשמחה כגון מילה עדיין עושין אותה בשמחה, ועי' במ"ב (ס' תרס"ט סק"א) שכ' שהעידו על האריז"ל שאמר שהמעלה העליונה שהשיג באה לו ע"י שהי' משמח בכל עוז בשמחה של מצוה עכ"ל, ומקורו בהקדמת ספר חרדים וז"ל גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שונפתחו לו שערי החכמה ורוה"ק בשכר שהי' שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית ואמר דהיינו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי' מרוב כל מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות עכ"ל, ועי' בס' דבש לפי מהגאון חיד"א ז"ל (אות מ' ס"י י"ד) שהביא בשם זרע בירך השמחה שאדם שמח במצוה שכר השמחה פורעין בעוה"ז [ועי' מגיד משנה סוף ה' לולב].

ביאור מהות הענין ב'שמחה של מצוה, וקיום כל המצוות הנוהגות בזה"ז

והענין של שמחה במצוה הוא כמש"כ בס' חרדים שם (וכמדומה שהוא לשון חז"ל ועי' זוה"ק ויקהל קצ"ח א' גבי צדקה) דכל מצוה ומצוה שתזדמן לו דורנא הוא דשדיר לי' קב"ה ולכן לפי רוב שמחתו מראה שמכיר הוא ערך המתנה ושחביב בעיניו מתנתו של הקב"ה ושמח בה וזה גורם לו לאהוב המצות ולבקשן ולכן שכרו כפול, והנה כ' הח"ח ז"ל במאמר תורה אור

(פ"ד) שצריך אדם להשתדל לקיים כל התרי"ג מצות אפי' אותן דלא שכיחי [חוץ מאותן שאין נוהגין בזה"ז שבהן יוצאין ע"י הלימוד בעניניהם], כדי לתקן נפשו ורמ"ח אבריו לעת"ל שכן כל אבר כנגד מצוה ואל"כ ישאר בעל מום לעת"ל (ומקורו בשערי קדושה להרח"ו), וכ"כ בחזון איש (ביו"ד סי' קע"ה סק"ב) שכל מצוה חייב כל אדם עכ"פ פעם א' בחייו לקיימו (חוץ משילוח הקן שמיעטו קרא ע"ש), ולכן ראוי ליר"ש להשתדל לקיים גם המצות שאין שכיחות כמו ראשית הגז ומתנות ופדיון פט"ח ופאה ולקט ושכחה פרט ועוללות וכל כה"ג, וכ"כ במעשה רב סי' ק"ד ק"ה ובתוס' מעשה רב שם שהגר"א קנה עז מבכרת ונתן הבכור לכהן, ושחט עגל, ונתן המתנות, ובקש מא' שיתן לו קרקע ד"א על

ארחות יושר, ערך שמחה של מצוה

כתב הרמב"ם (פ"ח מלולב ה"ד): 'ולא היו עושין אותה את שמחת בית השואבה עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ומשמחין במקדש בימי חג הסוכות, אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע' ואמר רבינו שהטעם שנתנו לגדולי החכמים דווקא **משום שהם מבינים יותר גודל השמחה.**

שיח הסוכות עמ' ל"ז

שיח יצחק

מדברי גאב"ד רמת אלחנן מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שליבן מפי גיסו הרב זצ"ל

קורות העתים (י' ע"א במהדורה ישנה, ס"ט ע"א במהדור"ח) הביא עדות על מצות פדיון פטר חמור שנעשה ע"י הגאון רבי ישראל משקלאב בעל 'פאת השלחן' ועטרו את הבכור במרגליות ובזהב והוליכוהו לבית הכנסת בשמחה ובתופים והפדיון עצמו נעשה בבית הכנסת יעו"ש וכן הורה למעשה גיסי מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) [זצוק"ל] על פי הירושלמי (מגילה, פרק ג', ה"ג), ע"ש.

נערך ע"פ חשוקי חמד זבחים כ' א', ע"ש עוד

שאלה. מעשה בפדיון פטר חמור שנעשה ברוב עם ולא נמצא מקום אחר כי אם בבית כנסת גדול וציבור של מאות השתתפו בו לראות את המצוה, ולא היה מקום להעמיד את החמור והשה כי אם על הדוכן שעליו עומדים הכהנים מאחר והוא מוגבה וכולם רואים אותו ולשם הכניסו את החמור ואת השה, השאלה היא אולי אין זה דרך ארץ לקרב את החמור לארון הקודש?

תשובה. אם הוא שעת הדחק שצריך מקום גדול שכולם ישתתפו במצוה, נראה שמותר להכניס את החמור לבית הכנסת לצורך כך, ויש לציין שבספר

מלמד שהזשיבו ישיבה על קברו

מרנן ורבנן, אברכי הכוללים והוגי התורה מוזמנים לקחת חלק בהעמדת ישיבה על קברו לזכר נשמת רשכבה"ג מרן שר התורה

הגאון רבי **חיים קניבסקי** זצוקללה"ה

הלימוד יתקיים במשך 24 שעות היארצייט ט"ז אדר ב', במתחם ענק ומרווח מטרים ספורים מציונו הקדוש של רבינו בבית החיים "זכרון מאיר" בבני ברק

לרישום בטלפון

03-3062777

וכן בעמדות "נדרים פלוס" הרישום לאברכים בלבד

תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו

-מלגה מכובדת ללומדים-

מלמד שהושיבו ישיבה על קברו

תנאי השתתפות ב"ישיבת מרן רבינו חיים" יום היארציית ט"ו אדר ב'

◆ שעות הלימוד הינם משקיעת החמה יום ראשון פורים דפרוין בשעה 18:00 ועד מוצאי יום היארציית יום שני שושן פורים בשעה 18:00

◆ הלימוד לאברכים בלבד

◆ הלימוד הוא לכה"פ שעתיים

◆ ניתן ללמוד הלכה או גמרא בלבד

◆ גובה המלגה הינו: משעה 18:00 יום ראשון פורים דפרוין עד 7:00 בבוקר יום שני שושן פורים - 100 ש"ח לשעה. ומשעה 7:00 בבוקר עד 18:00 - 80 ש"ח לשעת לימוד.

◆ בשעת הרישום יש להקיש את השעות הרצויות ולמלא אחר ההוראות - נא לדייק בפרטים הם נדרשים להעברת המלגה לחשבון הבנק

◆ מספר הנרשמים לכל שעה מוגבל. כל נרשם שלא מגיע נא לבטל את ההרשמה בקו

◆ לאחר הרישום יש להמתין להודעת אישור, הרישום לא מהווה אישור.

◆ במקום יוצבו עמדות לרישום שעות כניסה ויציאה, ללא רישום בעמדות במקום לא תועבר מלגה.

◆ המלגות יועברו לחשבון עד יום חמישי י"ח אדר

◆ "ישיבת מרן רבינו חיים" תעמיד לרווחת הלומדים ופקדי הציון מזון כיבוד קל לאורך שעות היום והלילה

ניתן להירשם במספר הטלפון: 03-3062777 וכן בעמדות "נדרים פלום"

תורתנו מגן לנו, היא מאירת עינינו

ושמחתם לפני ה'

מאמר נרחב על הנהגות הרב זצ"ל בחיבוב ושמחת המצוות שאינם תמידיות

ומקורביו יודעים להעיד, כי בכל נביא חדש, וכמובן בכל ס"ת חדש שנוסף (כרבות השנים, ע"י נגידים, מלבד הס"ת הפרטי) שמח הרב שמחה גדולה.

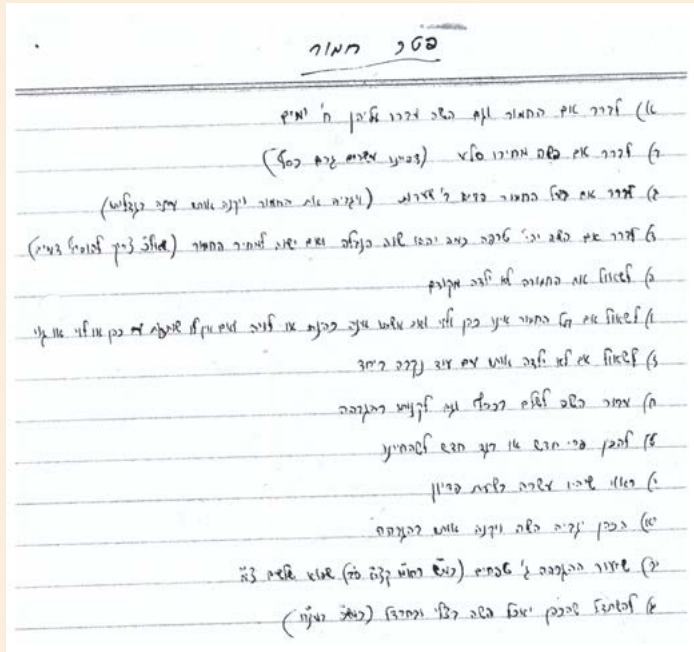
פדיון פטר חמור וראשית הגז

בשנת תשנ"ה דאג אחד מתלמידי הרב הרב אליעזר ליברמן שליט"א, לקיים מצות פדיון פטר חמור, בהידור רב, כאשר כל הפרטים ההלכתיים הנדרשים, נתבררו כאמיתיים, הרב נסע למקום המיועד, ולא זו בלבד, צירף הרב

הרב זצ"ל בקיום מצוות פדיון פטר חמור

את כל בני משפחתו, לנסיעה למקום קיום המצוה, ובכך רצה להחדיר בליבותם, את גודל חשיבות ויקר ערך כל מצוה שבתורה, ובעיקר אלו הפחות מצויות, הרב הסתמך על הנאמר במשנה (בכורים פ"ג מ"ג) וכן פסק הרמב"ם (הל' בכורים, פ"ד ה"ז, וע"ש בהל' ט"ז) שבקיום מצות בכורים היו כל בעלי

דף ההדרכות שכתב הרב זצ"ל לפני קיום מצוות פטר חמור

אומניות שבירושלים יוצאים, וגם בדרך אל ירושלים היו יוצאים ומתאספים רבים מעם ישראל לחזות ולהשתתף במצות הבכורים (יש מי שרצה שפלפל עם הרב בענין זה, ראה משמר הלוי ראש השנה סי' נ"ד, ובכ"ד), (וראה עוד על כך בס' 'אלא ד' אמות של הלכה' פרק ע"ז בהרחבה).

ימים טרם קיום המצוה, רשם הרב לעצמו בפיתקא מסודרת את פרטי שורשי ההלכות, עליהם צריך להקפיד, וסדר עשיית המצוה, ובכך נשאר חותם לדורות בכתב ידו מהאירוע המכונן.

באותה שנה קיים הרב גם מצות ראשית הגז, וגם מצות נתינת זרוע לחיים וקיבה, כאשר הכהן הוא הרב יצחק כהן זצ"ל (וראה בס' 'אלא ה"ל, פרק ע"ז ופרק פ').

שנים לאחר מכן נערך פדיון פטר חמור, למרגלות ביתו של הרב,

הרב זיע"א היה ידוע בקיום מצוותיה של תורה, ובדקדוק ההלכה נורא מיוחד, על כך הרחבנו בגליונות שונים מפי תלמידים ומפי כתבם, והדברים ידועים, אלא שהרב הניח דגש מיוחד, על קיום המצוות בשמחה, באיכות ובכמות, באיכות - כל מצוה נעשתה בשמחה, ללא חששות וספיקות, הכל היה ברור, וכל דקדוק של מצוה הוסיף שמחה, בכמות - הרב דקדק לקיים את כל המצוות הקיימות בזמן הזה, בהידור נפלא, שמחת המצוות, הביאה לתשווקה אדירה לקיים את כל המצוות כולם.

בהזדמנות פנה אל הרב אחד ממשחרי פניו, בשאלה: 'הרב, קשה לי לקום בבוקר, כיצד אוכל להתגבר על כך?', הרב השיב: 'אם תעשה כל מצוה עם חשק ושמחה, לא יהיה לך קשה לקום', ועל אתר הוציא את ספרו 'ארחות יושר' שם כתב בנושא זה של 'שמחה של מצוה', בשם ספר חרדים, שכל מצוה ומצוה שתזדמן לו זו מתנה שהקב"ה שולח לו, ולכן לפי רוב השמחה שהוא שמח בזה, הוא מראה שהוא מכיר את ערך המתנה ושחביבה בעיניו המתנה של הקב"ה והוא שמח בה. דבר זה גורם לו לאהוב את המצוות ולחזר אחריהן ואז השכר שלו יהיה כפול, כשסיים הרב להראות את הדברים, הפטיר: 'אם תקום ותתפלל עם חשק ושמחה, יהיה לך קל לקום, מפני שדבר שאדם שמח לעשות הוא קם בזריזות, אתה צריך לעבוד על עצמך לעשות את המצוות בחשק ובשמחה ואז ילך לך בקלות לקום'.

'אחר הפעולות נמשכים הלבבות' קובע החינוך בספרו (מצוה ט"ז), לאחר שאדם מחדיר לליבו שמחה בעשיית כל מצוה, ימשך ליבו ויתעורר, להזדרז לקיים כל מצוה בדקדוקה ופרטיה.

במדור זה ליקטנו, חלק מן הדברים הידועים, וחלק שאינם, על אודות קיום המצוות הנדירות של הרב זיע"א, ויהי רצון שנזכה לאחוז בשולי אדרתו של הרב, בענין זה.

כתיבת ספר תורה, וספר תהילים, ושאר כ"ד ספרים

שנים רבות עמל הרב, וקיבץ פרוטה לפרוטה, בכדי לקיים מצות כתיבת ספר תורה פרטי בכדי לקיים את מצות 'ועתה כתבו לכם', הכתיבה התפרסת ע"פ כמה שנים, כאשר רק הרב והרבנית ע"ה, יודעים על הדבר, ממש לפני

הרב זצ"ל בקריאת ספר תהילים מתוך קליף

סיום הכתיבה הודיעו את הדבר במשפחה, ובמוצאי שבת קודש, הוכנס ספר התורה לבית הכנסת 'לדרמן' במעמד צנוע, אך עם 'שמחה של מצוה'. גם ספר תהילים על קלף, היה משאת נפשו של הרב, כי היה סבור שתפילה מתוך ספר שנכתב בקדושה, מתקבלת ורצויה יותר, ומשכך, בבית הכנסת 'לדרמן' התקינו כי יקראו מתוך ספר זה 'פרקים לפני התפילה (חוץ משבת ויו"ט)', כמו"כ בבית הכנסת 'לדרמן' וכן במנין שהתקיים בבית הרב נהגו כי כאשר אומרים את ההלל השלם בימים טובים, יקראו את פרקי ההלל מתוך הספר, לחיבוב של מצוה.

שאר כ"ד ספרים נודבו ע"י נגיד נכבד להרב, כאשר גם הם מוכנסים אל היכל הקודש, וקריאת ההפטרה בשבתות ויו"ט נעשית כדן מתוך ספר מהודר.

שמחתו של הרב בקיום המצוות הללו, לא ראתה גבול,

ובאופן זה אפשר לקיים כל מצות אלו בזה"ז, אמנם הרב מסיים: 'ומי'מ לענין לפטור הפאה ממעשר אתי צ"ע בזה' (ציון ההלכה, פ"א מהל' מתנות עניים, אות צ"ה).

ברית מילה

אמרו חז"ל (שבת ק"ל א) 'כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה', הרב שאף מאד לקיים מצוה זו, אך 'חכם לב יקח מצוות' - ביקש הרב לקיים מצות

הרב זצ"ל מברך את הברכות לאחר מילת נר

מילה בגר, בכך ירויח ברכה נוספת, אשר מברכים אותה רק במילת גרים (ראה שו"ע יו"ד סי' רס"ח סעי' ה). לאחר שהודיע את רצונו למוהל המומחה הרב דוד שלמה גלבר שליט"א, אשר מחזיק בקליניקה פרטית בה הוא מל גרים במשך שנים רבות, הוא מיהר לשדך ברית מילה של גר ששמחו שהרב יהיה המוהל. וכך באחד הימים בא הרב אל מקום המילה, ומל גר שהתגיר זה עתה, והרב זכה במצות מילה, והכנסת הגר תחת כנפי השכינה כאחת, הרב שמח לאין שיעור, וגם לאחר המצוה, שח על כך למקורביו, בשמחה עצומה, על שזכה לקיים את המצוה הנדירה.

שחיטה

רצונו העז של הרב לקיים את כל המצוות לא פסק, וביום מן הימים, ביקש לקיים גם מצות שחיטה, שהרי זו ברכה נדירה שעוד לא זכה לברכה... וכך היה המעשה: כבר שנים רבות, שתלמידו של הרב זצ"ל, הרה"ג רבי מיכאל אריה שטיגל

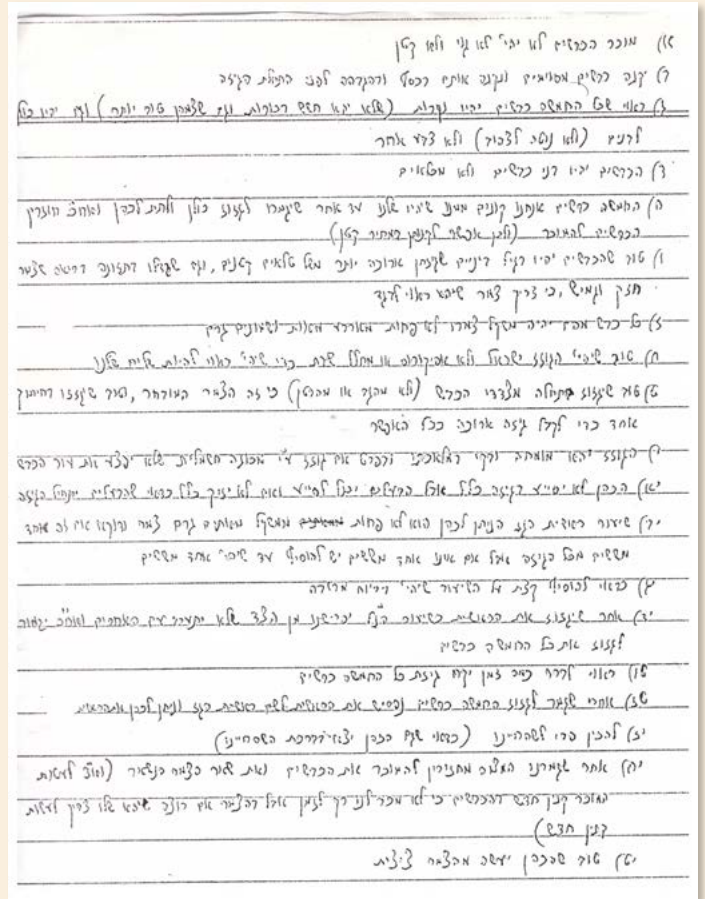

הרב זצ"ל בשחיטה

שליט"א, משמש כשוחט בערב יום הכיפורים, בעופות שעשו בהם כפרות, באחד הימים בהם נכנס להרב זצ"ל, לאחר תפילת ותיקין, להתייעצות בענין אישי, פנה אליו הרב זצ"ל בבקשה: 'כשאתם עושים שחיטה, תקראו לי, אני רוצה לעשות ברכת על השחיטה, כזה ברכה לא עשיתי עדיין, לפליאתו של הרב שטיגל, המשיך הרב בענוותנותו ואמר: 'תלמד אותי איך לעשות ואני יעשה, זה הרי ברכה חדשה עדיין לא עשיתי'. והוסיף הרב: 'על המילה כבר עשיתי [על מילת גרים], וכעת נשאר רק על השחיטה'.

באותו שבוע במוצאי השבת, התייצב הרב השוחט שליט"א וג' תרנגולות באמתחתו, כמבואר בפוסקים שהשוחט פעם ראשונה צריך לשחוט שלושה תרנגולים (ראה שו"ע יו"ד סי' א' ס"ק ו'), את בדיקת הסכין ביצע הרב מרדכי גלאי שליט"א, ולאחמ"כ בירך הרב 'על השחיטה' ושחט כדת, בשחיטה השתתפו בנו של הרב שטיגל, השוחט הרב יעקב ישראל שליט"א, כמו"כ השוחט הרב יחיאל נדל שליט"א, לאחר קיום המצוה הרב דן מדוע לא מרכים על כך ברכת 'שהחיינו' וציון לטעם המבואר ברמ"א (יו"ד סי' כ"ח, סעי' ב) שכיון שמזיק לבריה, וזה פורענות, לא ראוי לברך ע"ז שהחיינו (ראה שם).

דף ההדרכות שכתב הרב זצ"ל לפני קיום מצוות ראשית הגז

בהשתתפות המונים, כאשר הכהן הוא חכם שלום כהן צוק"ל, הגאון הגדול רבי יהודה אריה דינר שליט"א ביאר והסביר את ענייני המצוה במשנתו של הרב, והשמחה היתה ניכרת היטב על פניו של הרב באותה העת, אשרי עין ראתה זאת.

מתנות עניים - לקט שכחה ופאה

עוד בשנים צעירות, אבה הרב לקיים מצות לקט שכחה ופאה, וכה כתב בקונטרס הזכרונות: **ירקות בחצר ואמר לי [החזו"א] להרחיק טפח ומחצה בין מין לחברו, הדברים מעלים תמיהה, ממותי עסק הרב בנטיעת**

הרב זצ"ל בקיום מצוות מתנות כהונה

עצים בחצר, והתשובה נודעה ע"י ידידו של הרב משכבר הימים מרן הגר"ד לנדו שליט"א, שכאשר הרב היה נער צעיר והוריו גרו עם מרן החזון איש זיע"א, רצה הרב ללמוד למעשה את הלכות כלאים ולקיים מצוות מתנות עניים, וזרע בחצר ערוגה עם כמה סוגי ירקות, ובא לשאול את החזו"א כמה עליו להרחיק בין סוגי הירקות כדי שלא יהיה כלאים, והורה לו החזו"א להרחיק טפח וחצי ס"מ בין כל מין ומין כפי שפוסק בספרו, מששמע הרב את הסיפור מונכדו, אישר זאת.

גם שנים לאחר מכן, השתדל הרב בקיום מצות לקט שכחה ופאה חלקת אדמה ד' אמות על ד' אמות, וביקש מפועל שיקצור עבורו, והניח לקטו"פ לעניים, וקרא קודם לכן לעני שיבוא ויטול את המתנות עניים, על אף שהרמ"א (יו"ד סי' של"ב סעי' א) פסק שאין צריך לתת היום מתנו"ע בשדה, הרב השתדל בכך, וגם כתב בספרו את הדברים הבאים: 'ומי'מ נלענ"ד שאם א' רוצה להפריש מתנו"ע ויבקש מקודם לעניים שיבואו לקחתם יש לו מצוה,

במסגרת זו נביא, את רשימת הברכות שחלקם נדירות, אותם כתב נכד הרב מפיו, ברכות שנזכה לברך כאשר יבוא משיח צדקינו במהרה בימינו אמן, כדלהלן:

אַחַתְּכָה לֹא בָּכַל יוֹם שִׁיבּוֹא^א

הִנֵּה מִפְּיֹן שְׂפָאֵשֶׁר נִזְכָּה בְּקִרְוֹב וַיָּבֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וַיְהִי תַחֲתֵי הַמַּתִּימִים, יְבָרְכוּ כִּמְהָ וְכִמְהָ בְּרֻכּוֹת, הַבְּאֵנוּ כָּאֵן רְשִׁימַת הַבְּרֻכּוֹת עַל פִּי הַוָּדָאוֹת מִרְן זצ"ל.

בְּרַפְת 'הַגּוֹמְלִי' - יְבָרְכוּ בְּאֵם יְהִיזוּ מִלְחֻמוֹת אוּ אֶסְנוֹנוֹת שִׁנְצָלוּ מִהֶם, וְכֵן אֵלּוּ שִׁנְגִיעֵנוּ מִמְדִּינַת הַיָּם, וְכֵן הַוָּדָאָה אֲבִיו אוּ רְבוּ שִׁנְעַשֶׂה לָהֶם נֶס יְבָרְכוּ.

עַל רְאִיתַי הַמְּשִׁיחַ יְבָרְכוּ 'שְׁחַלְק מַכְבוֹדוֹ לְכֶשֶׁר וְדָם' - שְׁהָרִי הַמְּשִׁיחַ הוּא מְלֻךְ.

וְכֵן יְבָרְכוּ עַל רְאִיתוֹ 'שְׁחַלְק מַכְבוֹדוֹ לִירְאָיו'.

יְבָרְכוּ 'שְׁהַחֲיִנוּ' וְכֵן 'מַחֲיָה הַמַּתִּימִים' עַל קְרוֹבִים שְׁקִמּוּ לְתַחֲיָה שְׁלֵא רְאָה אוֹתָם זְמַן רַכָּ.

עַל רְאִיתַי כָּלֵל הַצֶּבֶר יְבָרְכוּ 'בְּרוּךְ חֶכֶם הַרְזִים' - כִּי וְדָאֵי יִתְקַבְּצוּ שְׂשִׁים רַבּוֹא בְּכַת אַחַת.

יְבָרְכוּ 'מְשַׁנֵּה הַבְּרִיּוֹת' - כִּי יָבֹאוּ הַרְבֵּה מְשַׁנִּים מִכָּל הָעוֹלָם.

יֵשׁ לְבָרְךְ 'בְּרוּךְ שִׁפְטָרְנוּ' - כִּי בְּבֹא הַמְּשִׁיחַ נִפְטָרְנוּ מֵעַל וְצָרוֹת הַגּוֹיִם.

כְּשִׁירָאוּ חֲכָמֵי דוֹרוֹת קוֹדְמִים וְגִדּוּלֵי הַדּוֹר, יְבָרְכוּ 'בְּרוּךְ שְׁחַלְק מַחְכְּמוֹתוֹ לִירְאָיו'.

יֵשׁ מַעֲלָה לְהַתְאַמֵּץ לְלַכֵּת לְדָאוֹת אֵת מְלֻךְ הַמְּשִׁיחִים^ב.

הָאֵם יְבָרְכוּ בְּרַפְת 'דִּין הָאֲמֵת' עַל קְרוֹבִים שִׁמּוֹתוֹ (עַל פִּי הַמְּבָאָר בַּמְדְּרָשׁ שְׁהַרְבֵּה יְמוֹתוֹ בְּנֶאֱלָה הַעֲתִידָה) - לֹא הַכְרִיעַ בְּזָה הַרֵב.

הָאֵם יְבָרְכוּ בְּרַפְת 'גְּאֵל יִשְׂרָאֵל'^א - לֹא הַכְרִיעַ הַרֵב.

אֵם יְבָרְכוּ 'שְׁהַחֲיִנוּ' עַל רְאִיתוֹ פְּעַם הַרְאֻשׁוֹנָה - לֹא הַכְרִיעַ הַרֵב^ב.

א. יישר כח להרא"ה רחנבלום שליט"א שסייע בכל המשא ומתן. ב. עיי' בריטב"א (תענית ל' ב' וראש השנה ט"ז ב') שבבנין בית המקדש תהיה תחית המתים לאותן שמתו בגלות וחיכו לישועה, וכן כתב הרדב"ז ח"ג אלף ס"ט ובספרו מגדל דוד על שיר השירים (פרק ג' א), ועי' שכן דעת תוספות רמב"ן ורשב"א. וכן כתב בערוך לר' נדה ס"א: בשם הוהר הקדוש, ובקובץ שיעורים חלק ב' כ"ט הוכיח כן מיומא ה: וסנהדרין צ: ע"ש. ג. עיי' שו"ע סי' רי"ט וכן בס"י רי"ח סעי' ד' ו. ד. עיי' רמב"ם מלכים פרק י"א הלכה א': ה. עיי' מ"ב ריש סי' רכ"ה. ו. עיי' שו"ע סי' רכ"ד ס"ה. ז. ואמנם כשיבוא מלך המשיח יתרפאו כל הבעלי מומים, (א) אמר הרב שיתכן שלא יתרפאו מיד רק לאחר זמן ובינתיים יראה ויברך, (ב) יש מקומות שכל בני העיר נראים ככה ושם אינו משנה רק במקומנו, ויתכן שהם לא יתרפאו. עיי' שו"ע סי' רכ"ה ס"ה. ח. אף שכל גדולי הדור, כלפי דורות קודמים אינו כל כך גדול, מכל מקום מברכים עליהם, כי בדורו היה הגדול. ט. והביא הרב מנמרא בברכות ט' ב': לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל וכו', ועיי' שו"ע סי' רכ"ד ס"ט. ואם ראה כבר פעם אחת, עיי' מ"ב סי' רכ"ד ס"ק י"ג שלא יבטל מלימודו שוב כדי לראותו. י. עיי' סנהדרין (קרי"א) וכן לימות המשיח, שנאמר: "וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים". יא. שכן כתב בספר לב חיים להגר"ח פלאגי חלק ב' סי' מ"ב, וכמו ליל פסח ע"ש. יב. עיי' שו"ע סי' רכ"ה ס"א וסי' מ"ב סק"ה וסי' רכ"ג סק"ב.

יי"ש"כ להגר"ל ישראל ז"ל שליט"א, ומערכת 'שיח איש', על מסירת הדברים

בעצרת נגד חוק הגיוס שהתקיימה בשנת תשע"ד, השתתפו כל גדולי ישראל ובראשם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל והרב זצ"ל, הרב דיבר אודות הברכה הנדירה 'חכם הרזים' אותה יזכו לברך, הרב בירך את הברכה, ואף נדפסו הוראות ברורות בדבר הברכה [ראה במדור 'שיח יצחק'], בהזדמנות, הזכיר הרב, את לשון הרמב"ם בסוף הל' ברכות (פי"א הט"ז) 'וירבה בברכות הצריכות', ופי' הרב שיש מצוה לברך כל הברכות ששייך לברך בזמן הזה, וסיים: 'בורך ה' כל השנים השתדלתי לברך הברכות ששייך בזמן הזה'.

הרב אף התבטא באותה העת, כי היה כדאי לבני חו"ל, לבוא לא"י לעצרת זו, רק בשביל לזכות לברך את הברכה, משום שיש שיטות שרק בא"י מברכים אותה (ראה ווי העמודים וחשוקיהם, קובץ ד', סי' י"ד).

ומעניין לענין באותו ענין, בגמ' בברכות (נ"ח ב') מסופר שר"פ ור"ה בריה דר' יהושע הוו קאזלי באורחא פגעו ביה בר' חנינא בריה דרב איקא אמרו ליה בהדי דחזינן בריכינן עלך תרתי, ברוך אשר חלק מחכמתו ליראיו, ושהחינו, אמר להו אנא נמי כיון דחזיתנכו חשבתינכו עלואי ושיתין רבוון בית ישראל וברכינא עלייכו תלתא הנך תרתי, וברוך חכם הרזים, ואמר הרב שהחיי אדם פוסק הלכה זו שהרואה אדם שחשוב כשישים רבוא מברך ברוך חכם הרזים, אמנם הקיצור שו"ע לא פסק את זה וצ"ע מדוע, והרב השיב: 'שמעתי ששאלו את זה לר' יוסף חיים זוננפלד והשיב: ה'חיי אדם' ראה את הגאון מוילנא' לכן היתה שייכת אצלו ברכה זו...

הרב זצ"ל בקיום מצוות מתנות כהונה

הרב זצ"ל בשחיטה

הרב זצ"ל בקיום מצוות ראשית הגז

הרב זצ"ל בקיום מצוות פדיון פטר חמור

מהנעשה והמתחדש בעניני דיומא

מעמד סיום מסכת שקלים מהירושלמי התקיים במסגרת השיעור היומי הקבוע בבית המדרש 'לדרמן' לעילוי נשמת הרב זצוק"ל, הנמסר ע"י בנו הגרי"ש קניבסקי שליט"א מידי יום לאחר תפילת מנחה בבית שני בבית המדרש לדרמן בשעה 13:10. לאחר הסיום החל הלימוד במסכת יומא.

סיום מסכת שקלים

לקראת היארצייט השני של הרב זצוק"ל, שיחול בפורים דמוקפין, ניכר חיזוק והתעוררות להצטרפות למסלולי 'שיח התורה' שנוסדו ע"י מכון 'שיח אמונה' לעילוי נשמתו וכהכרת טובה רוחנית ע"י המוני בית ישראל.

בימים אלו מתקיימות התחלות וחיזוקים בכמה ממסלולי הלימוד של מפעל 'שיח

התורה' לעילוי נשמתו של רבינו שמריהו יוסף חיים בן רבינו יעקב ישראל זיע"א. כידוע, כל הלומדים הנבחנים בסיום הלימוד במערכת הטלפונית של 'שיח התורה' או בעמדות 'נדרים פלוס' נכנסים לעשרות ההגרלות היומיות המתקיימות בקביעות ע"י שיח התורה, ובכך ממריצים את הלומדים לשמור על הקביעות בלימוד סדרי הלימוד השונים.

ניתן להרשם ולהצטרף לסדרי 'שיח התורה' בטלמסר של מכון 'שיח אמונה' 03-308-5000 בשלוחת 'שיח התורה' שלוחה 2, וכן בעמדות 'נדרים פלוס' בכפתור 'שיח התורה'.

עם ראשיתו של חודש אדר הראשון, פורסמו על ידי 'שיח התורה', סדרי הלימוד ותוכנית ההספק לחודש הנוסף, מלבד הלימודים הקבועים של כל חלקי התורה המתקיימים בכל י"ב החודשים, בדרכו של הרב זצוק"ל.

כפי שמפורסם, רבים מספריו של הרב זצוק"ל נכתבו על ידו בחודש העיבור, כאשר בעת שנתעברה השנה, נוסף חודש אדר והותיר לו פנאי בינות לסדרי הלימוד הקבועים ללימוד כל התורה בכל שנה. "בעיה" דומה קיימת גם במפעל 'שיח התורה' שבמסגרתו כידוע לומדים אלפי לומדים דבר יום ביומו, את סדרי הלימוד בכל חלקי התורה, בדרכו של הרב זצוק"ל.

לפיכך נקבעו ופורסמו סדרי הלימוד בחודש העיבור בתכניות "בדרכו" ב'שיח התורה', שיהיו כדלהלן: במסלול 8 דף ביום, ילמדו מסכתות זרעים וטהרות, כשבמקום גמ' רש"י הלימודים יהיו על פירוש הר"ש, במקום תוספות ילמד פירוש הרמב"ם, ובמקום דקדוקי רש"י ילמד פירוש הרא"ש. במסלול הרמב"ם ילמדו את ספר המצוות להרמב"ם, ובמסלול משנה ברורה 3 דף ליום, ילמדו שו"ע י"ד ח"ב והלכות בשר בחלב.

שיעורי הירושלמי לע"נ מרן זצוק"ל

כשאיפתו נמסרים לטובת נשמת רבינו מרן זצוק"ל

ע"י בנו הגרי"ש קניבסקי שליט"א

מידי יום לאחר תפילת מנחה בבית שני בבית המדרש לדרמן בשעה 13:10

בימים אלו החלו בשיעור בלימוד במסכת יומא

— בהספק של דף ירושלמי בכל יום —

ניתן גם לשמוע את השיעורים במערכת 'קול הלשון' ובמספר ישיר 073-321-2004

מראות הוד משולחנו של הרב צוק"ל בימים אלו

בחורים המתחזקים ומתקרבים במדרשיית 'לב לאחים' מהעיר אשקלון, הגיעו לביקור חיזוק בבית הרב צ"ל, שמעו דברי חיזוק והתברכו מפי בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

מעמד סיום כתיבת האותיות בספר התורה שנכתב לזכות החטופים שיחזרו במהרה ובבריאות, התקיים בבית הרב צ"ל, בהשתתפות בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א, רבנים ומורי הוראה

תלמידי ישיבת גוש עציון נכנסו לבית הרב צ"ל וקבלו הכוונה וחיזוק לקראת עלותם לשיבות מפי בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

תלמידי ישיבת 'תולדות צבי' הגיעו לבית הרב צ"ל לבחינה ודברי חיזוק מפי בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

בקשה חשובה

לקראת יום היארצייט השני להסתלקותו של הרב צוק"ל

שוקד מכוננו על גליון הזכרון המורחב

ונודה בזאת לכל מי שיש תחת ידו עובדות, הנהגות, מכתבים וכל חומר שיש בו כדי לימוד וחיזוק מהרב צוק"ל,

שיזאיל בסובו להעבירו למכוננו בכתובת se3077700@gmail.com

טלמסר לשמיעת שיעורי הירושלמי
מהגאון רבי **יצחק שאול קניבסקי שליט"א**
ולסדרי ומבחי 'שיח התורה'
03-308-5000
או בעמדות 'נדרים פלוס'

טל: 03-30-777-00
פקס: 072-2606425
פרטי הבנק: פאג"י, סניף 188,
מ"ח 409-715781 ע"ש 'שיח אמונה'

מכון
'שיח אמונה'
להאדרת ספרי מרן רשכבה"ג
הגר"ח קניבסקי צוק"ל

להערות והארות, ולקבלת העלון בדוא"ל: se3077700@gmail.com

דבר בעתו מה טוב

דעת נוטה

זיקרא

תשובות רבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצוקללה"ה
על חומש זיקרא

נלקט מתוך עשרות אלפי תשובות
שהשיב בכתב ידו ונפו על ידו בי"ג נפה

בהוספת מקורות וביאורים בעריכת תלמידי חכמים מופלגים רבני "דעת נוטה"
בראשות בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

מכון ליהאדרת ספריי רשפבה"ג
מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל